

Sosiaali- ja terveysministeriö

Kirjaamo

PL 33, 00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@stm.fi

Asia: Suomen Sairaanhoitajaliitto ry:n kannanottososiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin (HE 15/2018) ehdotettavasta muutoksesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon julkisen järjestämisvastuun piiriin kuuluvien palveluntuottajien tulisi ehdotuksen mukaan ottaa sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoja sekä sosiaali- ja terveysalan ammatillisia tutkintoja suorittavia opiskelijoita harjoitteluun ilman erillistä korvausta.

1) Velvoite ottaa opiskelijoita harjoitteluun ilman erillistä korvausta

Kannatamme ehdotusta, harjoittelun kustannusten sisällyttämisestä maakuntien palveluntuottajille maksamaan kokonaisrahoitukseen. Pidämme hyvänä, että julkisen järjestämisvastuun piiriin kuuluvia sekä julkisia että yksityisiä palveluntuottajia edellytetään varaamaan riittävästi harjoittelupaikkoja ammattikorkeakoulujen ja oppilaitosten tarpeisiin. Harjoittelun kustannusten sisällyttäminen maakuntien maksamaan kokonaisrahoitukseen yhdenvertaistaa maksuissa yliopisto-opiskelijoiden (esim. lääkärit, sos.tt.) harjoittelukorvausten kanssa.

Pidämme tärkeänä, että palveluntuottajat korvamerkitsevät maakuntien kokonaisrahoituksesta opiskelijoiden harjoittelupaikkoja vastaavan summan harjoittelujen ohjaukseen. Opiskelijoiden ohjaukseen korvamerkitty rahoitus tulee ohjata ohjaajien ohjausosaamisen kehittämiseen. Tämä lisää läpinäkyvyyttä ja ohjaajien motivaatiota ohjata opiskelijoita.

2) Harjoittelupaikkojen riittävyyden ja laadun turvaaminen

Riittävyyden ja laadun turvaaminen edellyttää myös koulutuksen kehittämistä. Tällä hetkellä sairaanhoitajaopiskelijat suorittavat harjoittelut kategorisesti tietyillä erikoisaloilla, kuten esim. kirurgia, sisätaudit, johon ammattipätevyysdirektiivi ohjaa osaltaan. Harjoittelujen kehittäminen opetussuunnitelmassa palveluketjujen mukaisiksi kokonaisuuksiksi voisi tuoda joustavuutta harjoittelupaikkojen valintaan. On tärkeä arvioida millaisia harjoittelumahdollisuuksia uudenlaiset sotepalvelut, kuten yhteisöt, liikkuvat palvelut ja digitaaliset palvelut voivat tarjota perinteisten vuodeosastoharjoittelun lisäksi.

Ehdotamme, että kesälukukausi hyödynnetään koulutuksessa entistä tehokkaammin, mikä voisi lisätä harjoittelupaikkojen määrää. Tämä edellyttää kuitenkin, että opiskelijalla on nimetty ohjaaja ammattikorkeakoulusta myös kesäaikana tapahtuvan harjoittelun aikana. Pidämme tärkeänä, että sairaanhoitajaopiskelijoiden kesätyön hyväksymiseksi opintoja vastaavaksi harjoitteluksi (ahotointi) laaditaan selkeä ohjeistus ammattikorkeakoululle sekä harjoitteluorganisaatioille. Usein opiskelijan työnantaja ei pidä kesätyötä harjoitteluna, mutta ammattikorkeakoulut hyväksyvät sen harjoitteluluksi. Tämä aiheuttaa eettisen ristiriidan opiskelijan oikeusturvan ja ammattikorkeakoulujen säästöpainneiden näkökulmasta.

Harjoittelupaikkojen auditointi ja ohjaajien ohjausosaamisen varmistaminen tulisi olla systemaattista. Näin voidaan taata, että opiskelijan on mahdollista saavuttaa harjoittelupaikoissa opetussuunnitelman mukaiset oppimistavoitteensa. Valtakunnallisesti vertailukelpoisen

arviointitiedon tuottaminen harjoittelupaikoista voisi jatkossa tuoda esiin arvokasta tietoa laadun arviointiin ja sen kehittämistyöhön. Tätä tarkoitusta varten on olemassa Suomessa kehitetty, validoitu Cles-t -mittaristo.

Harjoittelujen laatua heikentää se, ettei sairaanhoitajaopiskelijoita ohjaaville sairaanhoitajille ole kansallisia vaatimuksia tai velvoitteita ohjausosaamisen suhteen. Ohjaajien osaamisessa on suuria laadullisia eroja eri organisaatioiden välillä. Osa organisaatioista järjestää ohjaajille koulutusta yhteistyössä paikallisen ammattikorkeakoulujen kanssa. Tiedämme, että huono ohjaus voi johtaa opiskelijan heikkoon osaamiseen, tai jopa koulutuksen keskeyttämiseen. Ohjausosaamisen lisäksi ohjaavalla sairaanhoitajalla tulee olla viimeisimpään näyttöön perustuvat tiedot näyttöön perustuvista käytännöistä, potilasturvallisuudesta ja hoidon laatuun vaikuttavista tekijöistä. Ehdotamme, että, opiskelijoita ohjaavien sairaanhoitajien tulisi suorittaa esimerkiksi 10 opintopisteen laajuinen täydennyskoulutus. Sairaanhoitajaliiton kyselyn (n=1616) mukaan (2018) alle 40% vastanneista sairaanhoitajista on saanut koulutusta kliinisen harjoittelun ohjaamiseen ja sen arviointiin. Yli 60% arvioi tarvitsevansa lisäkoulutusta asiassa ja 66% vastaajista koki, ettei heillä ole työssään riittävästi aikaa ohjata opiskelijoita.

Ammattipätevyysdirektiivi edellyttää, että sairaanhoitajaopiskelijoiden opintoihin kuuluu vähintään 2300 tuntia kliinistä harjoittelua aidossa kliinisessä ympäristössä. Harjoittelupaikkojen riittämättömyyden vuoksi ammattikorkeakouluissa syntyy herkästi painetta sisällyttää kliiniseen harjoitteluun muunkin tyyppisiä opintoja kuin harjoittelua aidossa ympäristöissä, mikä saattaa olla ajoittain ristiriidassa direktiivin kanssa.

3) **Ammattikorkeakoulujen opettajien lisääminen toimintayksikössä tapahtuvan harjoittelun ohjaukseen**

Tämän hetkinen koulutus- ja harjoittelurakenne eivät mahdollista opettajien osallistumista opiskelijoiden harjoittelujen ohjaukseen. Opiskelijat harjoittelevat eri puolilla Suomea olevissa harjoittelupaikoissa, mahdollisesti eri aikoina. Opettajilla on samanaikaisesti täydet työpäivät oppilaitoksella. Harjoittelujen ohjausta hankaloittaa myös se, etteivät opettajat ole organisaatioiden työntekijöitä. Heillä ei ole valtuuksia tehdä sairaanhoitajan työtehtäviä, jolloin käytännön ohjaus jää pitkälti varsinaisten ohjaajien varaan.

Pidämme tärkeänä, että ammattikorkeakouluilla ja terveydenhuollon organisaatioilla olisi yhteisiä työtehtäviä, joihin sisältyisi opiskelijaohjaus. Kansainvälisesti on olemassa malleja, joissa hoitotyön opettajat ovat osa-aikaisesti kliinisessä työssä ja osa-aikaisesti opettajina. Meillä Suomessa esimerkiksi Turun yliopistollisessa sairaalassa on yhdeksän opetushoitajaa, joista kahdeksan on sairaalan ja Turun ammattikorkeakoulun yhdessä palkkaamia henkilöitä. Ehdotamme myös mallia, jossa hoitotyön opettajat voisivat toimia sairaanhoitajien kouluttajina työyhteisöissä.

Helsingissä 10.10.2018

Nina Hahtela Teija Korhonen Anna Suutarla

Nina Hahtela
Puheenjohtaja

Teija Korhonen
Kehittämispäällikkö

Anna Suutarla
Kansainvälisten asioiden päällikkö